

Kirjastoverkko

Kirjastoverkkoselvitystyöryhmän raportti
Jyväskylän kaupunki
30.6.2005

Kirjastoverkkoselvitys

Sisältö

Kirjastoverkkoselvitystyöryhmän toimenpide-ehdotukset	2
Kirjastoverkkoselvitys	3
Selvityksen lähtökohdat	3
Kirjastolaitos	3
Henkilöstö	3
Käyttö	4
Käyttömenot ja valtionosuus	4
Sopeuttamistavoitteiden vaikutukset	6
Sopeuttamisveloitteen toteuttamisen taloudelliset seuraukset	6
Kirjaston yhteiskunnallinen merkitys	7
Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet	7
Yhteistyö oppilaitosten kanssa	7
Kirjasto lähellä käyttäjää	8
Yhteiskunnallinen merkitys	8
Kehittämissuunnitelma	8
Kirjastoverkko	8
Jyväskylän kirjastojen kiinteistötaloudellinen arviointi	9
Toimenpide-ehdotukset	10
1. Kolmen lähikirjaston toiminnan lopettaminen	10
Henkilöstön sijoitus	10
Vapautuvat tilat	11
Kokoelmat	11
Korvaava palvelu	11
2. Seudullisen yhteistyön kehittäminen	11
Aalto-kirjastot	11
Seutukirjastoselvitys	11
Tulevaisuusvisio	12
Aluekirjastoverkon perustaminen	12
Yhteenveto toimenpide-ehdotuksista	13
Eriävä mielipide	14

Litteet

Kirjastoverkkoselvitystyöryhmän toimenpide-ehdotukset

Vuodet 2006 - 2008

Vuosi	Toimenpide
2006	Kypärämäen kirjaston toiminta lakkautetaan
2006	Lohikosken kirjaston toiminta lakkautetaan
2007	Halssilan kirjaston toiminta lakkautetaan

Tulevaisuusvisio. Aluekirjastoverkon perustaminen

Vuosi	Toimenpide
2009	Kuokkalaan perustetaan aluekirjasto. 600 m2.
2011	Huhtasuon kirjastosta kehitetään aluekirjasto. Kirjastolle vuokrataan uudet tilat Seppälästä. 600 m2.
	Keljonkankaan kirjasto säilytetään.
2012	Keltinmäen kirjastosta kehitetään aluekirjasto.
2012	Kortepohjan kirjastosta kehitetään aluekirjasto. Kirjastotilat peruskorjataan tai vaihtoehtoisesti siirretään uuteen huoneistoon Savelaan alueella. 600 m2.
	Säynätsalon kirjasto säilytetään.

Kirjastoverkkoselvitys

Selvityksen lähtökohdat

Sivistystoimenjohtaja perusti 29.3.2005 kirjastoverkkoselvitystyöryhmän, jonka tehtävänä oli kaupungin talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyvän kirjastoverkkoselvityksen tekeminen. Työryhmään kuuluivat kulttuuri- ja nuorisolautakunnan puheenjohtaja Jukka Louhivuori, sivistystoimenjohtaja Laila Kontkanen, kulttuuritoimenjohtaja Elli Ojala, kiinteistökehityspäällikkö Mikko Lepo, kirjaston henkilöstön edustaja, kirjastonjohtaja Mielikki Matilainen ja kirjastotoimenjohtaja Liisa Laatu.

Jukka Louhivuori erosi työryhmästä 15.6. jääviyssyistä. Kahdessa viimeisessä kokouksessa puheenjohtajana toimi sivistystoimenjohtaja Laila Kontkanen.

Selvityksen lähtökohtana on ollut:

1. Kaupungin talouden tasapainottamisen polut, jonka mukaan talouden tasapainottamisen tavoitteena on kaupungin lisävelkaantumisen hidastaminen ja pysäyttäminen sekä vuosikatteen nostaminen pysyvästi yli poistojen tason viimeistään 2007.
2. Poliittisten ryhmien kannanotto koskien muutamia palveluja valtuustokaudella 2005-2008.
3. Taloustoimikunnan raportti 2005, jossa annetun ohjeistuksen mukaan lähikirjastojen määrää vähennetään vuodesta 2006 alkaen. Samalla parannetaan pääkirjaston toimintaedellytyksiä lisäämällä aineiston hankintaa ja aukioloaikoja. Tavoitteena on asukaskohtaisten kirjastokustannusten alentaminen 15 suurimman kaupungin keskiarvoon. Kirjastolaitoksen talouden sopeuttamistavoitteeksi asetettiin miljoona euroa kolmen vuoden aikana.

Kirjastoverkkoselvitystyöryhmä esittää supistamistoimenpiteiden lisäksi myös kaupungin kirjastolaitoksen kehittämissuunnitelman. Työryhmän esitys jakautuu kahteen osaan niin, että lähikirjastojen määrän vähentäminen kohdistuu vuosille 2006-2008 ja kirjastoverkon kehittäminen vuosille 2009-2012.

Kirjastolaitos

Kaupungin kirjastolaitokseen kuuluu pääkirjasto, kahdeksan lähikirjastoa, laitospalvelu Keski-Suomen keskussairaalassa sekä kirjastoauto. Kirjasto hoitaa keskussairaalan laitospalvelun ja saa siitä 100 prosenttisen korvauksen. Vanhustentaloihin, palvelukoteihin, toimintakeskuksiin ja päiväkoteihin toimitetaan vuosittain noin 80-90 siirtokokoelmaa. Kirjastolla on myös kotipalvelutoimintaa. Kokoelmia kierrätetään eri kirjastojen välillä tehokkaasti.

Henkilöstö

Vakinaisia viran- ja toimenhaltijoita on 80, joista 58 työskentelee pääkirjastossa ja 22 lähikirjastoissa. Kussakin lähikirjastoissa on 2-4 henkilöä kirjaston koosta riippuen.

Käyttö

Kaupungin asukkaista 82 % käy kirjastossa vähintään kerran vuodessa. Jyväskylän seudun kulttuuritutkimuksen 2004 mukaan kirjasto ovat ylivoimaisesti eniten käytetty kulttuuripalvelu. Kirjastopalveluja pidettiin myös kaupungin tärkeimpänä kulttuuripalveluna ja niihin oltiin myös tyytyväisempiä kuin muihin palveluihin.

Yli kahden miljoonan vuosilainoista pääkirjaston osuus on 61,9 % ja lähikirjastojen 32,5 %. Lapset ja nuoret tekevät 30 prosenttia lähikirjastojen lainoista. Kirjastoissa käy vuosittain yli miljoona asiakasta ja tietokannan etäkäyttäjiä oli 1 054 881.

Oheisessa taulukossa vertaillaan Jyväskylän, Keski-Suomen ja koko maan kirjastojen toimintaa vuonna 2004. Vertailu osoittaa selkeästi, että Jyväskylän kaupungin kirjastoja käytetään keskimääräistä enemmän.

Suorite kpl	Jyväskylä	Keski-Suomi	Koko maa
lainaukset/asukasmäärä	27,00	22,64	21,13
lainaukset/aukiolotunnit	141,12	61,07	74,44
fyysiset käynnit/aukiolotunnit	64,58	35,52	45,24
kokoelmat/asukasmäärä	8,04	9,70	7,90
lehdet/1000 as.	16,71	22,91	18,62
lainaukset/henkilötyövuosi	27 815	26 757	25 791

Jyväskylän nykyinen kirjastoverkko on kattava ja kirjastopalvelujen helppo saavutettavuus on ollut merkittävä menestystekijä kirjaston toiminnassa. Ainoastaan yli 15 000 asukkaan Kuokkanen kaupunginosasta puuttuu kirjasto. Yhteistyö valtakunnallisesti sekä kaupungissa toimivien yliopiston ja ammattikorkeakoulun kirjastojen kanssa on tiivis.

Käyttömenot ja valtionosuus

Kirjastotoiminta on kunnan peruspalvelua, joka tuotetaan Jyväskylässä taloudellisesti ja rationaalisesti. Vuoden 2004 tuottavuuskerroin oli 0,93, kun maan keskiarvo oli 0,98 ja Keski-Suomen kirjastojen 0,97. Atk-kirjastojärjestelmä ja verkkopalvelut on otettu käyttöön ensimmäisten joukossa. Aineiston yhteishankinta alueen kirjastojen kanssa on toiminut 1990-luvun alusta ja yhteisjärjestelmä vuodesta 2004.

Käyttömenot ja valtionosuus vuosina 2002-2005

Vuosi	2002	2003	2004	2005
bruttomenot	4.350,3	4.352,2	4.606,7	4.709,2
toimintakate	3.953,7	3.955,6	4.210,1	4.312,6
valt. os.	1.889,8	2.001,1	2.103,2	2.189,6
% netosta	47,8	50,6	50,0	50,8
kaupungin osuus	2.063,9	1.945,5	2.106,9	2.123,0

Käyttömenojen kasvu vuodesta 2002 johtuu pääasiassa palkka- ja kiinteistömenojen korotuksista. Vuoden 2004 nousun aiheutti kirjaston atk-järjestelmän vaihtaminen Aalto-kirjastot yhteisjärjestelmän perustamisen yhteydessä. Valtionosuus kattaa noin puolet kirjaston käyttömenoista.

Lähikirjastojen vuotuiset käyttökulut 1.27 M€, josta henkilöstömenot ovat 54 prosenttia, yhteensä 680 000 euroa. Lähikirjastojen osuus kirjaston kokonaismenoista on 29,4 % ja ilman henkilöstömenoja 13,6 %. Lähikirjastojen vuoden 2005 käyttökustannukset ovat liitteessä 1. (LIITE 1)

Kiinteiden menojen osuus kirjaston budjetista on 79,2 %. Vuosia jatkuneet leikkaukset ovat tästä johtuen kohdistuneet ankarimmin kirjastoaineiston hankintamäärärahaan, joka on 15 suurimman kaupungin kirjastojen hankintojen keskiarvon alapuolella.

Seuraavassa taulukossa on kirjastojen toiminnan tehokkuutta ja taloudellisuutta vertaavia vuoden 2004 tunnuslukuja Jyväskylässä, Keski-Suomessa ja koko maassa.

Tehokkuus, taloudellisuus €	Jyväskylä	Keski-Suomi	Koko maa
lainan hinta	2,11	2,17	2,19
aineiston hankinta/ asukasmäärä	6,15	7,63	6,85
kirjojen hankinta/asukasmäärä	3,80	5,02	4,44
fyysisen käynnin hinta	4,61	3,73	3,61
toimintakulut/asukasmäärä	57,02	49,11	46,38
henkilöstökulut/asukasmäärä	30,58	27,24	26,50
taloudellisuus *)	0,93	0,97	0,98

*) Mitä pienempi luku, sen taloudellisempaa toiminta on. Taloudellisuusmittari = henkilöstökulut + kirjastoaineistokulut/fyysiset käynnit + lainaus.

Sopeuttamistavoitteiden vaikutukset

Kirjastolaitoksen käyttömenojen sopeuttamistavoite on kuluvan valtuustokauden aikana miljoona euroa. Sopeuttaminen hoidetaan ilman henkilöstön irtisanomisia. Pääkirjaston toimintaedellytyksiä parannetaan lisäämällä aineiston hankintaa ja aukioloaikoja.

Miljoonan euron säästön toteuttaminen merkitsisi sitä, että kaikki lähikirjastot lakkautetaan, eläköityvien tilalle ei palkata uutta henkilöstöä ja kirjastoaineiston hankintamäärärahaa leikataan 248.500 euroa. Aineistomäärärahaa jäisi jäljelle 93.700 euroa. (Vuonna 2005 490 000 euroa.)

Vuosi	Sopeuttamistoimenpide	€
2006	Kolme lähikirjastoa lakkautetaan	*) 189 400
	Yksi henkilö tulee eläkeikään	19 389
	Kirjastoaineistomäärärahaa leikataan	82 840
2007	Kolme lähikirjastoa lakkautetaan	*) 217 000
	Yksi henkilö tulee eläkeikään	58 987
	Kirjastoaineistomäärärahaa leikataan	82 840
2008	Kaksi lähikirjastoa lakkautetaan	*) 179 600
	Kolme henkilöä tulee eläkeikään	87 104
	Kirjastoaineistomäärärahaa leikataan	82 840
Yhteensä		1 000 000

*) sisältää lähikirjastojen aineiston hankintamäärärahan, mutta ei henkilöstömenoja

Purkamiskulut/lähikirjasto on noin 13 000 euroa. Summa muodostuu vuokrasopimuksista, joiden irtisanomisaika on kuusi kuukautta, niteiden poistoista tietokannasta, lehti-ilmoittelusta, atk-järjestelmän purkamisesta sekä kalusteiden purkamisesta ja kuljetuksista. Kirjastoja pystytään hallitusti purkamaan maksimissaan kolme kappaletta vuodessa.

Sopeuttamisvelvoitteen toteuttamisen taloudelliset seuraukset

Perusasiaan, kirjastoaineiston hankintaan jäisi rahaa 93 728 euroa, 1,14 euroa/asukas. Kirjastolainsäädännön mukaan asiakkaiden käytössä tulisi kuitenkin olla uusiutuva kirjastoaineisto ja -välineistö.

Lähikirjastoista siirtyvän 22 henkilön sijoittaminen kolmen vuoden aikana pääkirjastoon olisi ongelmallista. Työskentelytilojen järjestäminen vaatisi rakennuksessa muutostöitä ja aiheuttaisi kustannuksia. Henkilöstön määrä vähenee eläköitymisten vuoksi suunnittelujaksolla vain viidellä henkilöllä. Muu poistuma on keskimäärin yksi henkilö vuodessa.

Pääkirjaston aukioloaikoja arkipäivinä voitaisiin lisätä. Seitsemän tunnin sunnuntaiaukiolo maksaa 74 500 euroa/vuosi, joten sen toteuttaminen vaatisi lisäresursseja.

Suurin osa suljettavien lähikirjastojen kokoelmista, 232 000 kirjaa ja av-aineistoa, vakuutusarvoltaan 3,7 miljoonaa euroa, jouduttaisiin tilojen puutteen vuoksi lahjoittamaan muualle, myymään ja poistamaan.

Kirjastolaitoksen käytössä olevista tiloista vapautuisi 25,7 prosenttia, yhteensä 3 462 m².

Kirjaston yhteiskunnallinen merkitys

Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiudet

Yleisillä kirjastoilla on tärkeä rooli kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittämisessä. Hallitusohjelman 2003-2007 mukaan *”monipuolisten ja laadukkaiden tieto- ja kirjastopalveluiden saatavuus turvataan koko maassa ja kirjastojen roolia tietoyhteiskunnan perustaitojen levittäjänä vahvistetaan. Laajakaistayhteyksien luomista kouluille ja kirjastoille edistetään”*. Lisäksi hallitusohjelmaan kirjatussa tietoyhteiskuntaohjelmassa todetaan, että *”tiedon ja kulttuurin saatavuutta parannetaan ja kirjastojärjestelmää kehitetään vastaamaan tietoyhteiskunnan tarpeita”*.

Lähikirjastojen tehtävänä on alueellaan mm.

- huolehtia tiedonhallintataitojen ja informaatiolukutaidon opetuksesta
- huolehtia kirjastonkäytön opetuksesta
- edistää ja nopeuttaa tietoyhteiskuntaan siirtymistä
- tarjota asiakkaiden käyttöön verkkopalvelut
- korvata puutteellisia koulukirjastoja
- edistää lukutaitoa
- tarjota tietoa, elämyksiä ja virkistystä
- toimia myös asukkaiden kokoontumistilana ja kohtaamispaikkana

Yhteistyö oppilaitosten kanssa

Jyväskylä on merkittävä koulu- ja opiskelukaupunki. Kirjastoon ilmoittautuu vuosittain 8 000 - 9000 uutta lainaajaa, joista lähes 40 prosenttia on kaupunkiin tulleita uusia opiskelijoita.

Kirjastot tukevat koulutusta ja elinikäistä opiskelua. Kaiken ikäisille koululaisille ja opiskelijoille ajantasaiset kirjasto- ja tietopalvelut ja ammattihenkilöstön opastus ovat välttämättömiä. Jyväskylässä lähikirjastojen merkitys on erityisen korostunut heikon koulukirjastotilanteen vuoksi.

Kaupungin kirjastoissa käy vuosittain opettajien johdolla kouluvuoden aikana työskentelemässä yli 7 000 oppilasta ja kirjastonkäytön opetukseen osallistuu 5 000 oppilasta eri kouluista.

Kirjasto lähellä käyttäjää

Maantieteellisesti lähellä olevan kirjaston merkitys on yksityiselle kirjaston käyttäjälle edelleen suuri. Jyväskylässä sen voi todeta siitä, että kirjastoverkkoa käytetään paljon. Asukaskohtainen lainaus on maakuntakirjastojen kuudenneksi suurin, 27 lainaa/asukas. Käytön määrä osoittaa kirjastojen vaikuttavuuden ja merkityksen paikkakunnalla. Kaupunginosakirjastot ovat tärkeitä lapsille ja nuorille. Jyväskylän lähikirjastojen lainoista 30 prosenttia on alle 15-vuotiaitten tekemiä.

Yhteiskunnallinen merkitys

Kirjastot tarjoavat välineitä oman elämän hallintaan ja yhteiskunnassa toimimiseen, mahdollistavat pääsyn maailman tietovarantoihin ja edistävät sosiaalista tasa-arvoa. Kirjastolaitoksella on merkittävä tehtävä tukea kulttuuriperintöä ja sen saatavuutta. Hankkimalla sisällöltään moniarvoista, ajanmukaista aineistoa kirjasto edistää tiedon vapaata saatavuutta ja tarjoaa mahdollisuuden tiedon vertailuun. 1990-luvun lama, jolloin maassamme oli paljon työttömyyttä, osoitti, että kirjastot estävät myös syrjäytymistä. Tänä aikana kirjaston käyttö lisääntyi selvästi.

Kehittämissuunnitelma

Kirjastoverkko

Kirjastolaitoksen kiinteät toimipisteet ovat pääkirjasto ja kahdeksan lähikirjastoa; Halsсила, Huhtasuo, Keljonkangas, Keltinmäki, Kortepohja, Kypärämäki, Lohikoski ja Säynätsalo, joka on liitetty kirjastolaitokseen vuonna 1993 Säynätsalon ja Jyväskylän kuntaliitoksen yhteydessä. Liitteessä 2 on kartta lähikirjastojen sijainnista. (LIITE 2)

Maassamme kuntien kirjastoverkot on vuosikymmenien ajan suunniteltu asukasmäärään nähden keskikokoisen pääkirjaston ja sitä täydentävien lähikirjastojen ja kirjastoautojen varaan. Palvelut on pyritty viemään mahdollisimman lähelle asukkaita. Tätä mallia on toteutettu myös Jyväskylässä.

Kaikissa maan suurimmissa kaupungeissa on useita kirjastoja. Mistään niistä ei löydy esimerkkiä, että pääkirjasto hoitaisi yksin kaupungin kirjastopalvelut. Maakuntakirjastokaupungeissa on kiinteitä kirjastoja keskimäärin 8,8 kpl, yksi 12.000 asukasta kohti. Jyväskylässä on kiinteä kirjastopiste 9 100 asukasta kohti. Liitteessä 3 on taulukko maakuntakirjastojen toimipisteistä vuonna 2004. (LIITE 3)

Jyväskylän kirjastojen kiinteistötaloudellinen arviointi

Tilapalvelu on laatinut arvion kirjastohuoneistojen kunnosta ja realisointimahdollisuuksista. Sen mukaan huoneistojen kunto on pääasiassa tyydyttävä tai välttävä ja neljässä kirjastossa on peruskorjaustarve. Kypärämäen kirjasto toimii vuokratilassa, muut ovat kaupungin omistuksessa. Kirjaston käytössä on tiloja 13 438 m². Vuosivuokra on asukasta kohti 10,33 €/m².

Tilapalvelun arvio kirjastohuoneistojen kunnosta ja realisointimahdollisuuksista.

	Asuk- kaita	M2	Vuokra/v	Kunto	Hallintamuoto	Tilan reali- sointimahdolli- suus
Pääkirjasto		9 976	580 059	hyvä	oma rakennus	huono
Halssila	5 200	602	42 732	välttävä, peruskorjaustarve	oma rakennus	välttävä
Huhtasuo	8 450	408	24 377	tyydyttävä	osaketila	tyydyttävä
Keljonkangas	4 700	372	28 334	kohtalainen/hyvä	osaketila	tyydyttävä
Keltinmäki	7 000	385	33 816	tyydyttävä, korjaustarpeita	oma rakennus	välttävä
Kortepohja	6 700	600	54 005	välttävä, peruskorjaustarve	oma rakennus	välttävä
Kypärämäki	3 300	299	20 682	välttävä, korjaustarpeita	vuokratila	sopimus irtisa- nottavissa
Lohikoski	4 750	288	19 506	tyydyttävä	osaketila	kohtalainen
Säynätsalo	3 700	508	46 668	hyvä	oma rakennus	huono
Yhteensä		13 438	851 079			

Toimenpide-ehdotukset

1. Kolmen lähikirjaston toiminnan lopettaminen

Vuosien 2006-2008 aikana kolmen lähikirjaston toiminta lopetetaan. Lakkautettavaksi ehdotetaan lähinnä pääkirjastoa sijaitsevat kirjastot Kypärämäki, Lohikoski ja Halssila. Toiminnan lopettamisvuonna yhden kirjaston sulkemiskulut ovat noin 13.000 €, mikä vähentää ensimmäisen vuoden kustannussäästöjä.

Kuluvan vuoden käyttömenoihin verrattuna kirjastoaineiston asukaskohtainen määräraha putoaa 5,95 eurosta 5,38 euroon. Koko maan vuoden 2004 keskiarvon, 6,85 euroa, saavuttaminen vaatisi 74 500 euron lisäpanostuksen.

Vuosi	Lakkautettavat kirjastot
2006	Kypärämäen lähikirjaston toiminta lopetetaan *) Kustannussäästö 54.000 €, lakkautusvuonna 41.000 €
2006	Lohikosken lähikirjaston toiminta lopetetaan Kustannussäästö 54.500 €, lakkautusvuonna 41.500 €
2007	Halssilan lähikirjasto lakkautetaan Kustannussäästö 80.900 €, lakkautusvuonna 67.900 €

*) Laskelmiin ei sisälly henkilöstökuluja.

Kirjastoverkkotyöryhmä esittää, että Huhtasuon, Keljonkankaan, Keltinmäen, Kortepohjan ja Säynätsalon kaupunginosissa olevien lähikirjastojen toiminta jatkuu.

Kirjastoverkkotyöryhmä perustelee Keljonkankaan ja Säynätsalon kirjastojen säilyttämistä taloudellisten, kulttuuristen ja sosiaalisten vaikutusten lisäksi 8-17 kilometrin välimatkalla lähimpään toiseen kirjastoon. Alueilla asuu paljon lapsia ja koululaisia, joiden kirjastonpalvelut pitäisi jatkossakin turvata. Keljonkankaalla on alle 14-vuotiaitten osuus korkein, 23,2 %. Alueella on koulu ja kaksi päiväkotia. Säynätsalossa alle 14-vuotiaitten osuus väestöstä on 18,9 prosenttia. Kaupunginosassa on kolme koulua ja kaksi päiväkotia. Lähikirjaston 508 m²:n suuruinen huoneisto sijaitsee Alvar Aallon suunnittelemassa Säynätsalon kunnantalossa. Tilapalvelun arvion mukaan tilan vuokrausmahdollisuudet ovat kohtalaiset, mutta myyminen hankalaa.

Henkilöstön sijoitus

Kaupungin taloustoimikunnan 2005 lähtökohtana on ollut, että talouden tasapainotus pystytään toteuttamaan ilman irtisanomisia. Siksi kustannuslaskelmiin ei sisälly henkilöstömenoja. Lakkautettavista lähikirjastoista vapautuu kolme kirjastonjohtajaa ja neljä kirjastovirkailijaa, jotka siirtyvät pää- ja lähikirjastoihin.

Vapautuvat tilat

Tiloja vapautuu yhteensä 1.189 m², mikä on 8,85 % kirjaston käytössä olevien toimitilojen kokonaisneliömäärästä. Tilapalvelu hoitaa huoneistojen myynnin tai vuokrauksen. Lohikosken huoneiston velaton kauppahinta-arvio on 80.000 €. Tilapalvelun arvion mukaan Halssilan kirjastotilan myynti voi olla vaikeaa ja myyntitulo-odotus on 0 €. Kypärämäki toimii vuokrahuoneistossa. Vuokrasopimus sanotaan irti.

Kokoelmat

Lakkautettavien lähikirjastojen kokoelma, 78.900 kpl kirjaa ja av-aineistoa, siirretään toimintaansa jatkaviin kirjastoihin, lahjoitetaan koulukirjastoihin ja päiväkoteihin sekä myydään ja poistetaan.

Korvaava palvelu

Toiminnan lopettamista kompensoidaan kirjastoauton avulla. Nykyisiä pysäkkejä lakkautetaan muista kaupunginosista ja siirretään Halssilaan, Kypärämäkeen ja Lohikoskelle.

2. Seudullisen yhteistyön kehittäminen

Aalto-kirjastot

Kirjaston seudullinen yhteistyö on konkreettisesti käynnistynyt vuoden 2004 aikana. Vuoden 2003 lopulla perustettiin Aalto-kirjastot yhteisjärjestelmä, johon on tähän mennessä liittynyt yhdeksän kirjastoa ja on TietoEnatorin kirjastojärjestelmää käyttävistä yhteisjärjestelmistä maan kolmanneksi suurin. Jämsän seutu on ilmoittanut kiinnostuksensa liittyä Aalto-kirjastot yhteisjärjestelmään mahdollisesti vuosien 2006-2007 aikana.

Vuoden 2006 aikana selvitetään mahdollisuus perustaa Aalto-kirjastojen yhteinen kokoelmien hankinta- ja logistiikkakeskus, joka hoitaa hankinta-, luettelointi- ja muovituspalvelut sekä kirjastoaineiston ja seutulainojen kuljetukset kirjastojen välillä.

Seuraavaksi selvitetään seudullinen hakeutuvan toiminnan palvelu, joka organisoii alueen kirjastoautopalvelut ja hoitaa siirtokokoelmat päiväkoteihin ja vanhusten palvelukeskuksiin.

Seutukirjastonselvitys

Ensi vuoden aikana selvitetään valmiudet ja mahdollisuudet luoda verkostokaupunkikuntien kirjastoista yhteinen seutukirjasto. Se voi olla verkostoitunutta toiminnallista yhteistyötä ympäristökuntien kirjastojen kanssa tai itsenäisten, tasavertaisten kirjastojen muodostama yhteenliittymä, jolla on yhteinen johto ja hallinto.

Tulevaisuusvisio

Aluekirjastoverkon perustaminen

Työryhmä esittää, että suurimpien lähikirjastojen toimintaa vahvistetaan ja kirjastolaitokseen perustetaan neljän kirjaston aluekirjastoverkko, johon kuuluvat Huhtasuo, Keltinmäki ja Kortepohja sekä Kuokkala. Ehdotuksen toteuttaminen ratkaisisi vuosikymmeniä esillä olleen Kuokkalan kaupunginosan kirjastokysymyksen.

Lähikirjastoihin verrattuna aluekirjasto pystyy palvelemaan laajempaa asiakaskuntaa aukioloaikoja lisäämällä. Kirjastoihin hankitaan monipuoliset kokoelmat ja asiakkaiden käytössä on laajat tietopalvelut. Lainaus ja palautus toimivat itsepalveluna. Kirjastojen automatisointi vähentää henkilöstökustannuksia.

Aluekirjastosuunnitelman toteuttaminen edellyttää Huhtasuon, Keltinmäen ja Kortepohjan kirjastojen toiminnan kehittämistä, joista yksi tärkeimmistä on kirjastotilojen saneeraus ja laajentaminen.

Kuokkalan lähikirjastoa varten hankittu, vuonna 2006 vuokralaiselta vapautuva huoneisto voitaisiin tässä vaiheessa myydä. Arvioitu kauppahinta, 400 000 €, todetaan kirjaston säästöiksi.

Yhteenveto toimenpide-ehdotuksista

Vuosi	Kirjasto	Toimenpiteet	Säästö €	Perustamis- kustannukset €	Käyttö - menojen lisäys/€/v
2006	Kypärämäki	Toiminta lopetetaan	54 000		
2006	Lohikoski	Toiminta lopetetaan	54 500		
2007	Halssila	Toiminta lopetetaan	80 900		
2009	Kuokkala	Aluekirjasto. Perustetaan. 600 m2		500 000	152 000 + 80 000 vuosivuokra
2011	Huhtasuo	Aluekirjasto. Säilytetään. Kirjastolle vuokrataan uudet tilat Seppälästä 600 m2		Vuokrataan	103 000 + 85 600 vuosivuokra
2012	Kortepohja	Aluekirjasto. Säilytetään. Peruskorjataan ja laajennetaan tai vaihtoehtoisesti siirretään uuteen huoneistoon Savelaan. 600 m2		1 000 000	55 000 + 46 000 vuosivuokra
2012	Keltinmäki	Aluekirjasto. Säilytetään			7 500
	Keljonkangas	Säilytetään			
	Säynätsalo	Säilytetään			
Yhteensä			189 400	1 500 000	529 100

Jyväskylä 30.6.2006

Kulttuuri- ja nuorisolautakunnan puheenjohtaja Jukka Louhivuori, pj 1.4.-15.6.2005

Sivistystoimenjohtaja Laila Kontkanen, pj 16.6.-30.6.2005

Kulttuuritoimenjohtaja Elli Ojaluoto

Kiinteistökehityspäällikkö Mikko Lepo

Kirjastonjohtaja Mielikki Matilainen

Kirjastotoimenjohtaja Liisa Laatu, sihteeri

Eriävä mielipide

Työryhmän jäsen, Halssilan kirjastonjohtaja Mielikki Matilainen jätti eriävän mielipiteen työryhmän raporttiin.

Eriävä mielipide kirjastoverkkoselvitystyöryhmän loppuraporttiin

En kannata lähikirjastojen lakkauttamista. Ehdotetuilla lakkautuksilla saatetaan asuinalueet entistä eriarvoisempaan asemaan. Lastenkirjastotoimintaa ei enää ole näillä alueilla. Kirjastoautolla on mahdollisuus antaa ehkä enintään 1 tunti viikossa pysäkkiaikaa yhdelle alueelle. Kypärämäen, Lohikosken ja Halssilan lapset eivät pääse yksin pääkirjastoon. Lähikirjastojen lakkauttamisen myötä kirjaston ja koulun tiivis yhteistyö loppuu juuri niillä alueilla, joissa toiminta on ollut hyvin vilkasta. Kypärämäen ja Halssilan kirjastojen antama kirjastonkäytön opetus on kattanut puolet kahdeksan lähikirjaston antamasta opetuksesta ja on ollut samansuuruista kuin pääkirjaston lastenosaston antama opetus. Lakkautettavien lähikirjastojen asiakkaat eivät itsestään selvästi siirry pääkirjaston asiakkaiksi, vaan osa jättää kirjastonkäytön kokonaan jo kirjaston hankalan tavoitettavuuden vuoksi. Pääkirjaston autollisilla asiakkailla on jo nyt pysäköintiongelma. Henkilökunnan uudelleen sijoittelussa on vaara jättää henkilökunnan ammattitaito huomioonottamatta. Jyväskylässä 27.6.05 Mielikki Matilainen kirjastonjohtaja, Jukon varaluottamusmies.

Jyväskylä 30.6.2006

LIITE 1

Lähikirjastojen menot 2005

	Huoneis- tomenot	Siivous	Kirjasto aineisto	ATK- menot	Muut kulut	Yht.	Henki- löstö	Yhteensä
Halssila	42.732	9.350	16.200	8.900	3.700	80.882	95.000	175.000
Huhtasuo	24.377	12.847	20.400	8.900	4.290	70.814	92.000	162.814
Keljonkangas	28.334	4.610	13.300	7.390	2.970	56.604	59.000	115.604
Keltinmäki	33.816	8.727	24.200	7.400	3.430	77.573	94.200	171.773
Kortepohja	54.005	10.821	29.000	10.400	4.540	108.766	123.950	232.716
Kypärämäki	20.682	7.373	14.600	7.960	3.320	53.935	60.800	114.735
Lohikoski	19.506	7.850	16.400	7.100	3.640	54.496	64.700	119.196
Säynätsalo	46.668	12.589	13.650	6.200	3.700	82.807	91.600	174.407
Yhteensä	270.120	74.167	147.750	64.250	29.590	585.877	681.250	1.267.127

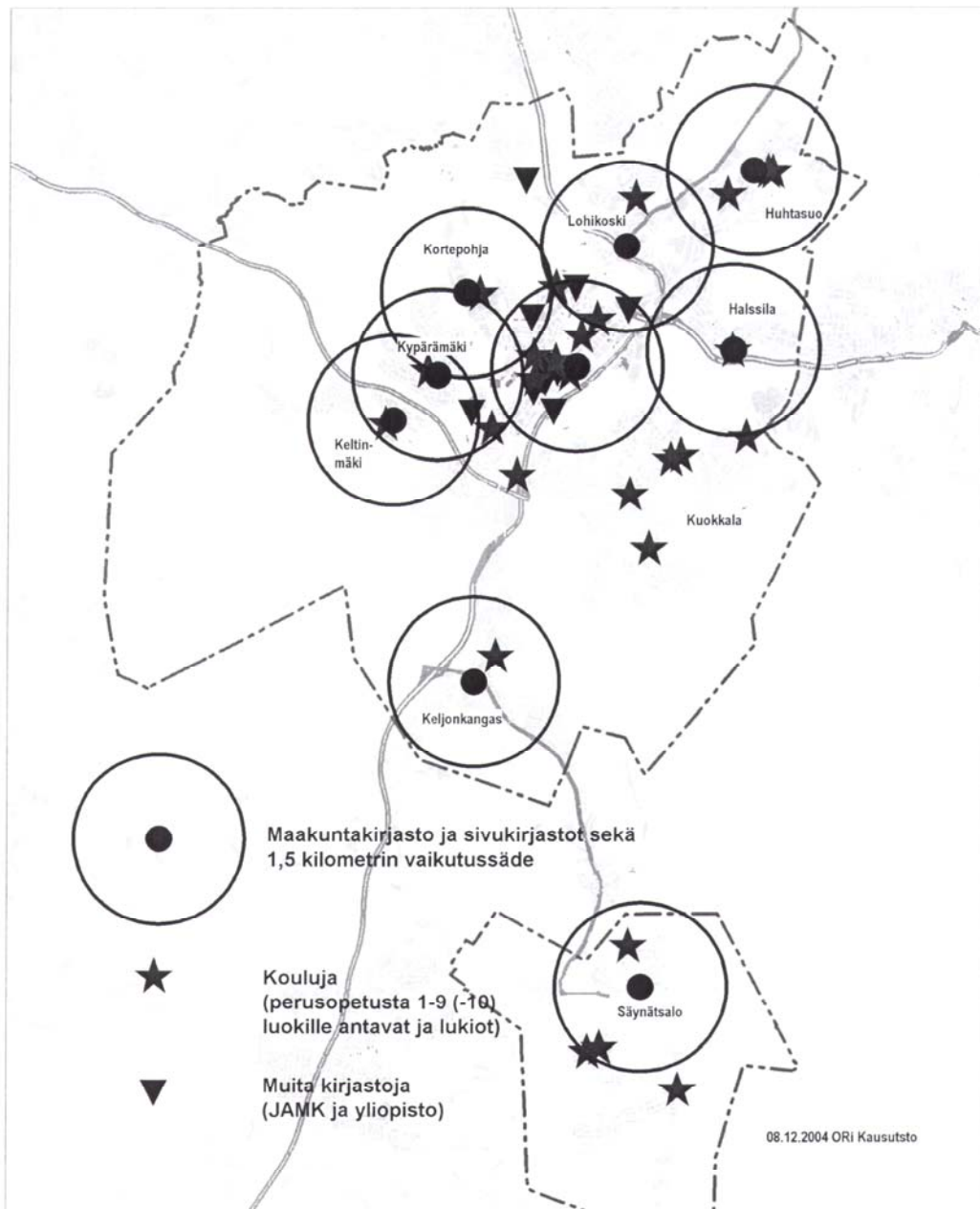
Kypärämäen kirjasto on vuokrahuoneistossa.

Keljonkankaan ja Säynätsalon kirjastoilla on yhteinen johtaja, jonka palkkausmenot sisältyvät Säynätsalon kirjaston henkilöstömenoihin

LIITE 2

Jyväskylän kaupunginkirjaston toimipisteet

Jyväskylän kirjastot 08.12.2004

LIITE 3

Maakuntakirjastojen toimipisteet vuonna 2004

Maakuntakirjasto	Kunta	Toimipisteitä*	Asukasta/toimipiste	Asukasluku
Espoon maakuntakirjasto	Espoo	14	16.016	224.231
Keskuskirjasto	Helsinki	38	14.719	559.330
Pohjois-Karjalan maakunta-kirjasto	Joensuu	4	13.164	52.659
Keski-Suomen maakunta-kirjasto	Jyväskylä	9	9.156	82.409
Pohjois-Savon maakunta-kirjasto	Kuopio	10	8.825	88.250
Lahden maakuntakirjasto	Lahti	9	10.917	98.253
Lappeenrannan maakunta-kirjasto	Lappeenranta	4	14.724	58.897
Oulun maakuntakirjasto	Oulu	13	9.686	125.928
Satakunnan maakunta-kirjasto	Pori	7	10.884	76.189
Itä-Uudenmaan maakunta-kirjasto	Porvoo	5	9.243	46.217
Lapin maakuntakirjasto	Rovaniemi	4	8.770	35.081
Pirkanmaan maakunta-kirjasto	Tampere	15	14.354	200.966
Varsinais-Suomen maakuntakirjasto	Turku	13	13.466	175.059
Vaasan maakuntakirjasto	Vaasa	6	9.492	56.953

*) Toimipisteisiin sisältyvät pääkirjasto ja lähikirjastot